

Het verzamelen van informatie over het ontstaan van DNA-sporen

Inleiding

Voor het beantwoorden van vragen over de wijze of het tijdstip waarop DNA-sporen zijn ontstaan heeft een deskundige informatie nodig over de omstandigheden van de zaak. In dit document leggen we uit om welke informatie het gaat. Dit document is een algemene leidraad voor het verzamelen van informatie die voor de deskundige relevant kan zijn. In een strafzaak zal de deskundige met u overleggen welke informatie precies nodig is.

Achtergrond

Door het gebruik van steeds gevoeliger DNA-technieken kan van steeds kleinere hoeveelheden DNA een DNA-profiel worden bepaald. De betekenis van het aantreffen van dergelijke minimale biologische sporen (of juist het ontbreken daarvan) in relatie tot een delict is soms niet duidelijk. Zo kan dit kan vragen oproepen over hoe en wanneer de sporen terecht zijn gekomen op de plek waar ze zijn gevonden. Daarover kunnen het openbaar ministerie en de verdediging verschillen van standpunt. Doorgaans gaat het daarbij over de rol die verdachte heeft gespeeld (welke handelingen heeft verdachte wel of niet verricht). Wanneer deze verschillen van inzicht in de vorm van hypothesen worden voorgelegd aan een DNA-deskundige, kan deze mogelijk aangeven hoe goed of hoe slecht de aangetroffen DNA-sporen passen bij deze hypothesen (een zogenoemde evaluatie van de onderzoeksresultaten gegeven hypothesen op activiteitsniveau¹). Bij een dergelijke evaluatie beoordeelt de DNA-deskundige aan de hand van wetenschappelijke literatuur en op grond van kennis en ervaring met forensisch onderzoek het gedrag van biologische sporen. Hierbij doet de deskundige een inschatting over de kansen op de *overdracht* van DNA, de *persistentie* hiervan, de aanwezigheid van ander (niet-delictgerelateerd) DNA in de '*achtergrond*' en het kunnen *onderzoeken* van de sporen gegeven de gebruikte methoden. Om deze kansen te kunnen bepalen moet de deskundige beschikken over contextinformatie met betrekking tot de personen en de voorwerpen die bij de zaak betrokken zijn.

Relevante informatie voor de deskundige

Op de volgende pagina staat een lijst met relevante informatie. Deze lijst met punten kan worden gebruikt als leidraad bij het tactisch en forensisch onderzoek. De lijst kan daarbij helpen met het verzamelen en structureren van informatie. Omdat de relevante informatie van zaak tot zaak verschilt, is het niet altijd noodzakelijk om voor alle punten informatie te verzamelen. Ook zal het in de praktijk niet altijd mogelijk zijn om alle informatie te verzamelen. Hoe uitgebreider en specifiekere de informatie is, hoe beter de deskundige in staat zal zijn om een concreet antwoord te formuleren op de vraag hoe en wanneer sporen zijn ontstaan.

¹ Voor meer informatie over hoe een dergelijk onderzoek wordt uitgevoerd verwijzen wij naar 'Kokshoorn, B., Aarts, B., De Blaeij, T., Maaskant-van Wijk, P., & Blankers, B. (2014). Bewijskracht van onderzoek naar biologische sporen en DNA. Deel 3: Activiteitsniveau. Expertise en Recht, 213-219'.

1. Details van de gebeurtenis

- a. De locatie van de gebeurtenissen (buiten/binnen, weersomstandigheden, schoonmaakregime)
Waar is het delict gepleegd of zijn de voorwerpen gevonden? Zijn er omstandigheden die het sporenbeeld mogelijk hebben kunnen beïnvloeden?
- b. De precieze tijdlijn van gebeurtenissen en manieren waarop contact is gemaakt
*Alle handelingen die zijn verricht en de volgorde daarvan. Ook de aard, duur en intensiteit van het contact.
Denk hierbij aan: voorbereidende handelingen dader(s), delictgerelateerde handelingen, handelingen door daders, slachtoffers en betrokkenen na het delict.*
- c. Details van alle betrokken voorwerpen
Wat voor voorwerpen zijn het, hoe zien ze eruit, wat voor soort oppervlaktes hebben ze en waar hebben het slachtoffer, de verdachte, andere betrokken personen, of andere items (mogelijk) contact met het voorwerp gehad?
- d. Geschiedenis van alle betrokken voorwerpen vóór de gebeurtenis
Wat is er met de voorwerpen gebeurd in de tijd voorafgaand aan het delict? Wie is in contact geweest met de voorwerpen, hoe vaak en met welke intensiteit? Zijn de voorwerpen schoongemaakt en zo ja, wanneer?
- e. Details over wat er gebeurd is met de voorwerpen ná de gebeurtenissen en vóór het verpakken (onderzoeken, bemonsteringen etc.)
Zijn er handelingen verricht met de voorwerpen of sporen na het delict, bijvoorbeeld door hulpdiensten? Zijn de voorwerpen bemonsterd, verplaatst of aangeraakt voor het verpakken?

2. Relaties tussen

- a. De verdachte en de voorwerpen en locaties die van belang zijn
De relatie tussen de verdachte en bijvoorbeeld een wapen of locatie waar het delict is gepleegd. Is de verdachte de eigenaar van het wapen? Bezoekt hij of zij de locatie vaker en zo ja, wat heeft hij of zij daar gedaan?
- b. Het slachtoffer en de voorwerpen en locaties die van belang zijn
De relatie tussen het slachtoffer en bijvoorbeeld een wapen of locatie waar het delict is gepleegd. Is het slachtoffer de eigenaar van het wapen? Bezoekt hij of zij de locatie vaker en zo ja, wat heeft hij of zij daar gedaan?
- c. De verdachte en het slachtoffer
Wat is de relatie tussen de verdachte en het slachtoffer? Denk hierbij aan het soort relatie, wanneer het laatste contact is geweest en de aard, duur en intensiteit van het contact.
- d. Anderen niet direct betrokken bij de criminele activiteit, maar wel geassocieerd met de verdachte, het slachtoffer, de locatie of voorwerpen die van belang zijn
Welke personen hebben nog meer contact gehad met het slachtoffer, de verdachte, voorwerpen en/of locaties? Wat is de aard, duur en intensiteit van dit contact geweest?

3. Verpakking, opslag en transport van onderzochte voorwerpen

- a. Toestand van het voorwerp of biologische materiaal ter plaatse
Was het voorwerp bij aantreffen nat of droog, is het voorwerp gedroogd of was het nat terwijl het verpakt werd? Zijn er foto's van het voorwerp in zijn meest oorspronkelijke toestand van aantreffen?
- b. Ter plaatse bemonsterd, getransporteerd en opgeslagen
Is het voorwerp onderzocht voorafgaand aan het verpakken (bijvoorbeeld een indicatief onderzoek)? Welke andere handelingen zijn met het voorwerp verricht tussen het veiligstellen en aanleveren bij het laboratorium?

- c. Soort verpakking, vervoers- en opslagomstandigheden
In wat voor verpakking is het voorwerp verpakt, is het nog uitgepakt en herpakt (is dit in dezelfde verpakking of een nieuwe)? Zijn er bijzonderheden bij het vervoer of de opslag van het voorwerp?

Als er sprake is van andere laboratoria die (delen van) het onderzoek naar biologische sporen en DNA-onderzoek hebben uitgevoerd, dan is ook de volgende informatie relevant:

4. Onderzoek naar biologische sporen en DNA

- a. Wanneer is het onderzoek uitgevoerd?
b. Welk onderzoek is er uitgevoerd?
Op welke plek(ken) en met welke methoden is het voorwerp bemonsterd? Zijn er testen gedaan om het type celmateriaal te bepalen? Zo ja, welke testen waren dit en wat was hiervan de uitkomst?
c. Met welke methoden is het forensisch DNA-onderzoek uitgevoerd?
DNA-extractie, -profilering en methoden gebruikt bij de interpretatie van de DNA-profielen (inclusief statistische rekenmodellen).
d. Van welke personen en locaties is referentiemateriaal betrokken geweest bij het vergelijkend DNA-onderzoek?